

מדת בדת

שימן הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ מרן רבי אהרן יהודה ליב בן רבי נח צבי שטיינמן זצוק"ל
הערוך והנצחתו טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 387 פרשת וישב תש"פ

נדה נח-סד

בשוק של טבחים ספק אם ניתן עליה או לא היא תולה ואם יש ספק אם היא עברה היא טמאה ולא תולים.

המשנה אומרת שאם הרגה מאכולת היא תולה בה וזה כדברי רשב"ג ששנינו שלרשב"ג רק בהרגה היא תולה ואם לא לא, ולחכמים היא תולה גם בלא הרגה ורשב"ג אמר שלדבריו אין קצבה שאין אשה שטהורה לבעלה שאין מטה שאין בה כמה טיפות דם מאכולת וגם לרבנן אין סוף שאין אשה שטהורה לבעלה שאין סדין שאין בו כמה טיפות דם אך נראים דברי ר' חנינא בן אנטיגנוס מדבריו ודברי רבנן שהוא אמר שהאשה תולה בדם מאכולת עד כשיעור גריס של פול ואנו מודים לדבריו ולרבנן שתולה במאכולת, וביאר ר"נ בר יצחק שהיא תולה בפשפש עד שיעור תורמוס.

שנו בבביתא שארכו של הפשפש הוא כרחבו וטעמו כריחו וכרותה עמו ברית שכל המולל אותו מריח אותו, ארכו כרחבו לענין כתמים, טעמו כריחו לענין תרומה ששנינו שאם כהן טעם פשפש בפיו יפלוט והוא יודע שזה פשפש שהרי טעמו כריחו והוא מכיר את טעמו שיש עמו ברית שכל המוללו מריח בו.

רב אשי אומר שלא חוששים לכתמים בעיר שרובה חזירים, ור"נ בר יצחק אמר שהעיר דרוקרת היא כעיר שיש בה חזירים.

רב הונא אומר שאשה לא תולה כגריס ורק פחות מגריס היא תולה ורב חסדא אומר שכגריס היא תולה ויותר מכך אינה תולה, ולכאורה נחלקו שלרב הונא עד כגריס ועד לא בכלל ורב יהודה סובר שעד ועד בכלל, ויש לדחות שרב הונא סובר שיש עד שהוא בכלל ויש עד שאינו בכלל ומחמירים לצד החמור ורב חסדא סובר שתמיד אומרים רק לחומרא ולא לקולא וכאן הקלו כדברי ר' אבהו שאמר שכל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מגריס של כתמים שמקילים, ויש שהביאו את מחלוקתם בפני עצמה שלרב הונא כגריס מטמא כיותר מגריס ורב חסדא סובר שכגריס שטהורה כפחות מגריס ונחלקו שלרב הונא בעד ועד בכלל הולכים להחמיר ורב חסדא סובר כר' אבהו שמקילים בגריס,

דף נט ויש להוכיח ממה ששנינו שאם היו עליה כמה טיפי דמים למטה וגם למעלה היא תולה את התחתון בעליון עד גריס משמע שגריס כפחות מגריס, ויש לדחות שגריס כלמעלה מגריס.

אם נמצא עליה כגריס ועוד ובאותו ועוד עד מרוחה מאכולת לר' חנינא טמאה שרק בגריס ניתן לתלות ולא ביותר מגריס ולר' ינאי שטהורה שמה שהחמירו ביותר מגריס כי לא תולים במאכולת אך כאן ממה שנמצא כאן מאכולת ודאי שהועוד הוא דם מאכולת וא"כ נשאר כגריס ותולים בו כמו שתולים תמיד.

ר' ירמיה מסתפק כשהיא התעסקה בכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד והספק הוא לר' חנינא שטימא קודם כי היא לא התעסקה אך כאן היא התעסקה והספק הוא גם לר' ינאי שטיהר במאכולת רצופה אך כשאין מאכולת רצופה לא תולים, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם התעסקה באדום היא לא תולה בו כתם שחור ואם היא התעסקה במועט היא לא תולה בו מרובה, ולכאורה מדובר כמו בספק של ר' ירמיה, ויש לדחות שהיא התעסקה בגריס ונמצא עליה שתי גריסים ועוד והחידוש הוא שלא אומרים שלוקחים גריס של דם ציפור ומניחים באמצע ואין שיעור כגריס בכל צד, קמ"ל שמטמאים,

רבא אומר שאם נמצא עליה מין אחד היא תולה בו כמה מינים, ויש להקשות ממה ששנינו שאם התעסקה באדום לא תולה בו שחור, ויש לדחות שבהתעסקה מחמירים, וללישנא בתרא רבא אמר שאם התעסקה במין אחד היא תולה בו כמה מינים, והקשו מהמשנה שבהתעסקה באדום לא תולה בו שחור ויש לומר שרבא דיבר שהיא התעסקה בתרנגולת שיש בה כמה מיני דמים.

ר"ע אמר במשנה שלא אמרו חכמים להחמיר אלא להקל וקשה שיש ברייתא שלא אמרו להקל אלא להחמיר, ומבאר רבינא שחכמים לא באו בגזירת כתמים להקל על דברי תורה אלא להחמיר והכתמים הם מדרבנן ולכן מקילים בהם.

הסתפקו האם חכמים חלקו על ר"א בן ר' צדוק בעד שנתון תחת הכר, ויש להוכיח ממה ששנינו שכתם ארוך מצטרף וטפים טיפים לא מצטרפים, ולר"א בן ר' צדוק לא צריך צירוף שהרי הוא אמר שבמשוך טמא בכל שהוא אלא זה לרבנן וא"כ הם חלקו על ר"א, ויש לדחות שזה לר"א בר' צדוק והוא החמיר בעד אך לא בסתם כתם, ויש להוכיח ממה שרב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"א בן ר' צדוק ומשמע שחכמים נחלקו עליו.

דף נח רב אשי אומר ששמואל שטיהר בקרקע עולם סובר כר' נחמיה ששנינו שר' נחמיה אמר שדבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים, ולרב אשי מובן מדוע שמואל נקט קרקע אך לר' ירמיה שהיא טמאה מדרבנן קשה מדוע שמואל נקט קרקע הרי זה הדין גם בגלימא, ויש לומר ששמואל אמר בדרך לא מבעיא שלא רק בגלימא שהיא לא בדוקה כראוי וניתן לומר שזה בא מבחוץ מטהרים אך קרקע שהיא בדוקה כראוי א"כ הדם בא מגופה קמ"ל שבכ"ז מטהרים.

ראתה בעקבה ובראש גודלה טמאה יש להקשות שמובן מדוע טמאו בעקבה שהוא יכול לגעת באותו מקום אך מדוע טמאו בראש גודלה, ואין לומר שחששו שהוא נוגע בעקבה שהרי לא מחזיקים טומאה ממקום למקום כמו ששנינו שאם היתה לה מכה בצוארה שהיא יכולה לתלות היא תולה ועל כתפה שאינה יכולה לתלות היא טמאה ולא אומרים שמה היא נטלה בידה ממקום אחר ונתנה שם, אלא יש לבאר שטמאו בראש גודלה שלפעמים מגיע לשם מאותו מקום כשהיא פוסעת, אך יש להוכיח שמחזיקים טומאה ממקום למקום ששנינו שאם נמצא על קשר אצבעותיה היא טמאה מפני שהידים עסקניות ולכאורה הטעם לכך הוא שחששו שהיא בדקה ביד אחת והיא נגעה בה בידה השניה ויש לדחות שחששו שהיא נגעה בכל היד.

כשמצאה על שוקה ופרסותיה מבפנים היא טמאה, ואמרו אצל ר' ינאי שמבפנים נקרא עד מקום החבק בחיבור הירך והשוק, והסתפקו אם מקום החבק הוא כלפנים או כבחוץ, ויש להוכיח ממה שר' קטינא שנה שחבק עצמו כלפנים ורב חייא בר רב אדא שנה שאצל ר' ינאי אמרו עד מקום חבק והחבק כלפנים.

ר' ירמיה מסתפק כשהכתם הוא כמו שיר בעיגול או כמו שורה או שעשוי טיפים טיפים או לרוחב יריכה, ויש להוכיח מדברי המשנה 'על בשרה ספק טהור ספק טמא טמא' ולכאורה מדובר גם באופנים הנ"ל, ויש לדחות שמדובר שזה עשוי כרצועה.

אשה אחת מצאה דם במסכת האריגה שלה ור' ינאי אמר לה שתלך ותחזור ונראה אם זה יגיע למקום שדם יכול לבוא לשם, אך קשה ששנינו שלא שונים לדמות בטהרות, ויש לומר שרק לקולא לא שונים אך שונים לחומרא.

ר"א בן ר' יוסי אמר שהוא הורה ברומי לאסור בחלוק שהיא מתכסה בו וחכמים שבדרום אמרו שהוא הורה כראוי.

שנו בבביתא שאם ארוכה לבשה חלוק של קצרה או שקצרה לבשה את של הארוכה אם הכתם מגיע כנגד בית התורפה של הארוכה שתיהן טמאות, ואם לא הארוכה שטהורה והקצרה טמאה, ובבביתא נוספת שנינו שאם היא בדקה את חלוקה והשאלה אותו לחברתה היא שטהורה וחברתה תולה בה ואמר רב ששת שזה רק לענין הדין על מי מוטל לכבס אבל לענין טומאה היא שטהורה וחברתה טמאה, **עמוד ב** ויש להקשות מה החילוק ממה ששנינו בב' נשים שהתעסקו בצפור אחת וש בו כסלע דם ונמצא סלע על זו וסלע על זו מטמאים את שתיהן, ויש לומר ששם יש כסלע דם מיותר.

שנו בבביתא שאם אשה לבשה ג' חלוקים שבדוקים לה אם היא יכולה לתלות כגון שהיא עברה בשוק של טבחים היא תולה אפילו לגבי התחתון ואם אינה יכולה לתלות שהיא לא עברה בשוק היא לא תולה גם בעליון.

משנה האשה תולה בכל מה שהיא יכולה לתלות שאם היא שחטה בהמה חיה ועוף והיא התעסקה בכתמים או שהיא ישבה בצד מי שעסוק בהן או שהיא הרגה מאכולת היא תולה ור' חנינא בן אנטיגנוס אומר שהיא תולה עד שיעור גריס של פול ואפילו כשלא הרגה מאכולת והיא תולה בבנה או בבעלה וכן היא תולה כשיש בה מכה שיכולה להגלע ולהוציא דם, והיה מעשה שאשה אחת אמרה לר"ע שהיא ראתה כתם אמר לה שמה היה בך מכה שהיא יכולה להגלע ולהוציא דם אמרה לו שכן ור"ע טיהר אותה, ור"ע ראה שתלמידיו מסתכלים זה בזה בתמהון אמר להם מדוע זה לא מובן הרי חכמים לא החמירו בכתמים אלא הקלו שכתוב אשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה דם ולא כתם, ר"א בן ר' צדוק אמר שאם היה עד נתון תחת כר ונמצא עליו דם עגול טהור ואם הוא משוך הוא טמא. **גמרא** שנינו במשנה כדברי הברייתא שר"מ תלה כתם בקילור אדום ורבי תלה בשרף של שקמה.

המשנה אומרת שבישבה בצד עסוקים בכתמים היא תולה בהם ומשמע שבלא ישבה היא לא תולה וזה כדברי הברייתא שאם עברה

משנה לר"מ אם אשה עשתה צרכיה וראתה דם אם היא עמדה היא טמאה ואם היא יושבה היא טהורה, ור' יוסי אומר שגם בעמדה היא טמאה, אם איש ואשה עשו צרכיהם לספל ומצאו דם על המים ר' יוסי מטהר ור"ש מטמא שאין דרך האיש להוציא דם ורק לאשה יש חזקת דמים. **גמרא** יש להקשות שכמו שבעומדת תולים שהמי רגלים הביאו דם מהמקור גם ביושבת נתלה שהדם בא מהמקור, ושמואל מבאר שמדובר במקלחת וזה יתכן רק ביושבת אך עומדת אינה מקלחת, אך קשה שנאמר שבא הדם אחרי שנגמר הקילוח ומבאר ר' אבא שהיא יושבת על שפת הספל והיא קילחה לתוכו ואם נאמר שהדם בא אח"כ א"כ הוא היה צריך להמצא בשפת הספל, ושמואל אמר ויש אומרים בשם רב יהודה שהלכה כר' יוסי וכן הורה ר' אבא לקלא שהלכה כר' יוסי.

יש להסתפק באיש ואשה שעומדים האם ר"מ טימא רק בספק אחד אך בעומדים שזה ספק ספיקא אם מהאיש או מהאשה ואם מהאשה זה לא מהמקור או שר"מ טימא גם בספק ספיקא, ור"ל אומר שהוא טימא גם בספק ספיקא שהרי לא כתוב ר"מ ור' יוסי מטהרים, ואין להקשות שאם ר"מ מטמא מה ספיקא מה החידוש שהוא מטמא בספק אחד שכתבו את זה לחדש שר' יוסי טיהר גם בספק אחד, ואין להקשות שיחלקו בספק ספיקא לחדש שגם בזה חלק ר"מ יש לומר שעדיף לחדש שר' יוסי מתיר גם בספק אחד, ור' יוחנן סובר שר"מ חלק רק בספק אחד והוא יודה בספק ספיקא, ואין להקשות מדוע לא כתוב ר"מ ור' יוסי מטהרים שהמשנה סיימה בדברי ר' יוסי והיא ממשיכה בדבריו, ואין להקשות מה החידוש לר' יוסי בספק ספיקא שלא נאמר שר' יוסי טיהר רק בדיעבד שכבר התעסקה בטהרות אך לכתחילה לא קמ"ל שהיא יכולה להתעסק לכתחילה בטהרות, ויש ברייתא כדברי ר' יוחנן שאיש ואשה שעשו צרכיהם על המים ונמצא בהם דם ר"מ ור' יוסי מטהרים ור"ש מטמא.

הסתפקו בדעת ר"ש ביושבת האם רק בעומדת טימא ר"ש שהמקום דחוק ובאו המים והביאו דם מהמקור אך ביושבת לא, או שאין חילוק יש להוכיח ממה ששינונו שלר"מ יושבת תולה ועומדת אינה תולה ור' יוסי סובר שבין יושבת ובין ועומדת היא תולה ור"ש אומר שגם ביושבת אינה תולה.

הסתפקו האם ר"ש יקל באיש ואשה יושבים שזה ספק ספיקא ור"ש טימא רק בעומדת שדחוק המקום וזה ספק אחד וכן יושבת שזה ספק אחד או שאין חילוק, ויש להוכיח מדברי ר"ש במשנה שחזקת דמים מהאשה א"כ אין חילוק בין עמידה ליושבה.

משנה אשה שהשאלה חלוק לנכרית או נדה היא תולה בהן, אם ג' נשים לבשו חלוק אחד או שהן ישבו על ספסל אחד שנמצא עליו דם כולן טמאות, ולר' נחמיה אם הן ישבו על ספסל של אבן או על האצטבא של המרחץ הן טהורות שכל דבר שאינו מקבל טמאה אינו מקבל כתמים. **גמרא** רב אומר שאשה תולה רק בנכרית שרואה בפועל, **דף ס** שכתוב נכרית ונדה וכמו שהנדה רואה כך בנכרית מדובר ברואה, ורב ששת אמר שרב אמר דברים אלו בעת שנתו שהרי שינונו שתולה בנכרית ור"מ אמר בנכרית שראויה לראות וגם ר"מ שמחמיר אמר רק שראויה לראות ולא צריכה לראות ממש ורבא דוחה שר"מ לא אמר לחומרא אלא לקולא שהרי יש ברייתא נוספת שלת"ק לא תולים בנכרית ור"מ אומר שתולה וצריך לבאר שת"ק אמר שדוקא ברואה ור"מ מקל שמספיק ראויה לראות אפילו אם אינה רואה.

שנו בברייתא שלרשב"ג אשה תולה באשה אחרת שהיא שומרת יום כנגד יום בשני שלה וכן באשה שסופרת שבעה ועדיין היא לא טבלה לפיכך היא מתוקנת והאחרת מקולקלת, ורבי אומר שהיא לא תולה לפיכך שתיהן מקולקלות ולכו"ע היא תולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה או ביושבת על דם טהור או בבתולה שדמיה טהורים וכתבו ברשב"ג לפיכך אגב שכתבו ברבי וברבי החידוש הוא שלא נאמר שרק מי שנמצא הכתם אצלה היא מקולקלת ולא האחרת, קמ"ל ששתיהן מקולקלות.

רב חסדא אומר שאם טמא וטהור הלכו בשני שבילים שאחד טמא ואחד וטהור זה תלוי במחלוקת רבי ורשב"ג שאם תולים את הטהור בטהור ואת הטמא הבטמא ורב אדא דוחה שרבי החמיר רק כששתיהן שוות אך כאן מה הנ"מ לטמא אם נתלה בו, ורב חסדא סובר שרבי החמיר גם באשה שממילא צריכה לטבול וככ"ז לא תולים בה, ור' יוסי בר' חנינא אומר שאם טמא וטהור ואפילו טהור ותלוי הלכו בשני שבילים אחד טמא ואחד וטהור לכו"ע תולים שהטמא או התלוי הלכו בשביל הטמא והטהור הלך בטהור.

ר' יוחנן שאל את ר' יהודה בר לויא אם ניתן לתלות כתם באשה אחרת בעלת כתם ולרבי אין ספק שהרי אם לא תולים בראתה מגופה כ"ש שאין לתלות ברואה כתם, והספק הוא לרשב"ג שאם ברואה מגופה תולים בה כאן לא נתלה כי היא לא ראתה מגופה או שאין חילוק ותמיד תולים במי שכבר מקולקלת, אמר לו ר' יהודה לא תולים

והטעם הוא שאין תולים ושאל ר' יוחנן ששינונו שלא תולים כתם בכתם ואם השאלה חלוקה לנכרית או ליושבת על הכתם היא תולה בהן ולכאורה קשה מהרישא שכתוב לא תולים ובסיפא כתוב שתולים ויש לומר שהרישא כרבי והסיפא כרשב"ג, וללישנא בתרא הכל כדברי רבי וברישא מדובר בשני שלה ובסיפא מדובר בראשון שלה שתולים בה, ורב אשי אומר שהכל כדברי רשב"ג **עמוד ב** ומה שכתוב תולים זה לגבי טומאה למפרע אך להבא לא תולים אך רואים בברייתא שלר"ש תולים לא כדברי ר' יהודה, ומבאר רבינא שיש לפרש שאם השאלה את חלוקה לנכרית בעלת כתם היא תולה בה, אך קשה שכתוב או ליושבת על הכתם, ויש לפרש שהכוונה ליושבת על דם טהור שהבעלת כתם תולה בה.

רב מתנה מבאר בטעמו של ר' נחמיה שכתוב ונקתה לארץ תשב שכיוון שהיא יושבה לארץ היא נקתה, ואמר רב הונא בשם ר' חנינא שר' נחמיה מטהר גם באחורי כלי חרס והחידוש הוא שלא נאמר שגוזרים גבו משום תוכו קמ"ל שלא גזרו, ואביי אומר שר' נחמיה מטהר גם מטלניות שאין בהם שלש על שלש שאינם ראוים אפילו לעניים, ורב חייא בר מתנה אמר בפי רב שהלכה כר' נחמיה ור"ע מקשה הרי רב שנה שבא מעשה זה לפני חכמים והם טמאו ואין אמרת משמו שהלכה כר' נחמיה ששינונו שאם ב' נשים טחנו בריחיים של יד ונמצא דם תחת הפנימית שתיהן טמאות ואם נמצא הדם תחת החיצונה היא טמאה והפנימית טהורה ואם נמצא בין שתיהן טמאות והיה מעשה שנמצא דם על שפת האמבטי ועל עלה של זית כשהסיקו את התנור וחכמים טמאום, ויש לומר שנחלקו בה תנאים שר' יעקב מטמא ור' נחמיה מטהר והורו חכמים כר' נחמיה.

משנה ג' נשים שישינו במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות ואם אחת מהן בדקה ומצאה שהיא טמאה היא טמאה והאחרות טהורות והן תולות זו בזו ואם אותן נשים לא ראויות לראות רואים אותם כאילו הן ראויות. **גמרא** רב יהודה אומר בשם רב שתולים במי שמצאה דם רק כשהיא בדקה כשיעור וסת וכבר פדא שאמר שאשה שבעלה בחטאת טהורתיה טמאות ואם בעלה באשם תלוי טהורתיה תלויות ואם בעלה פטור טהורתיה טהורות, ור' אושעיא אמר שגם כשבעלה בחטאת טהורתיה תלויות ודוקא לגבי בעלה ניתן לומר שהשמש עיכב את הדם אך כאן אין לתלות שהרי אם היה דם מי עיכב אותו, ור' ירמיה אומר שהדוגמא לדברי ר' אושעיא שילד וזקן הלכו בדרך כשהם בדרך הילד שוהה לבא וכשהם נכנסים לעיר הילד ממחר להכנס, ואביי אומר שהדוגמא לדברי ר' אושעיא לאדם שנותן אצבע בעין כל זמן שהיד שם הדמעה שוהה מלבא וכשנטלה האצבע הדמעה ממחרת לבא.

שנו בברייתא כיצד הן תולות זו בזו שאם אחת מעוברת שחזקה שאין לה דם ואחת אינה מעוברת תולים במי שאינה מעוברת אם אחת מניקה ואחת לא תולים במי שאינה מניקה, אחת זקנה ואחת לא תולים בשאינה זקנה אחת בתולת דמים ואחת לא תולים במי שאינה בתולה, אם שתיהן היו מעוברות או מניקות או זקנות או בתולות עליהן אמרה המשנה שאם לא היו ראויות לראות רואין **דף סא** כאילו הן ראויות ושתייהן טמאות.

משנה אם ג' נשים ישנו במטה אחת ומצאו דם תחת האמצעית כולן טמאות ואם מצאו תחת האמצעית שתיים הפנימיות טמאות ואם מצאו תחת החיצונה שתיים החיצונות טמאות והפנימית טהורה וכל זה כשכולן עברו תחת מרגלות המטה אך אם עברו דרך החיצונה כולן טמאות, אם אחת מהן בדקה ומצאה שהיא טהורה היא טהורה והאחרות טמאות ואם שתיים בדקו ומצאו שהן טהורות שתיהן טהורות והשלישית טמאה אם כולן בדקו ומצאו שהן טהורות כולן טמאות וזה כמו המקרה שהתערב גל טמא בין שני גלים טהורים ובדקו אחד ומצאוהו טהור האחרים טמאים ואם בדקו שנים ומצאו טהורים הם טהורים והשלישי טמא ואם בדקו ומצאו שכולם טהורים לר"מ כולם טמאים שכל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא נשאר בטומאתו עד שנברר היכן הטומאה, וחכמים סוברים שבדוק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה. **גמרא** במשנה הקודמת לא חילקו בין נמצא תחת הפנימית או האמצעית או החיצונה, ומבאר רב אמי שבמשנה הקודמת מדובר שהן משולבות ולכן גם כשנמצא בפנימית ניתן לתלות בכלן.

ר"מ אמר שזה דומה לגל טמא ר"מ בא לומר לרבנן מדוע לא חלקתם בדם כמו בגל אמרו לו ששם ניתן לומר עורב נטלה אך כאן הדם ודאי בא מאחת מהן.

שנו בברייתא שהחזיקו טומאה תחת שקמה אחת בכפר סבא ובדקו ולא מצאו ופעם אחת נשבה רוח ועקרתו ומצאו גולגולת של מת תחובה בעיקרו אמרו לר"מ שאין ראייה משם שכנראה לא בדקו כראוי, ושינונו שר' יוסי אמר שהיה מעשה במערה של כפר שיחין שהחזיקו בה טומאה ובדקו עד קרקע שהיתה חלקה כצפורן ולא מצאו ואחר זמן נכנסו לשם פועלים מפני גשמים והם התירו

בקרדומותיהם ומצאו מכתשת מלאה עצמות, אמרו לר' יוסי שאין משם ראייה שכנראה לא בדקו כראוי, ושנינו שאבא שאול הביא מעשה בסלע בית חורון שהחזיקו בה טומאה וחכמים לא יכלו לבדוק מפני שהיה השטח גדול, וזקן אחד ושמו ר' יהושע בן חנניה אמר להביא לו סדינים והביאו לו והוא שראם במים ופרסם עליהם ובמקום הטהרה הסדינים היו יבשים ומקום הטומאה נשאר לח ובדקו ומצאו שם בור גדול מלא עצמות ושנו על כך שאת בור זה מילא ישמעאל בן נתניה חללים שכתוב והבור אשר השליך שם ישמעאל את כל פגרי אנשים אשר הכה ביד גדליה וכי גדליה הרגם הרי ישמעאל הרגם אלא שהיה לו לחשוש לעצת יוחנן בן קרח ולא חשש לדבריו לכן זה נחשב כאילו הוא הרג

ר'בא אומר שאף שאסור לקבל לשון הרע אך יש לחשוש לה, **יצא קול** על אנשים בני הגליל שהם הרגו נפש, והם בקשו מר' טרפון שיחביאם והוא אמר להם אם לא אטמינכם יתפסו אתכם ואיני יכול להחביא אתכם שהרי חכמים אמרו שיש לחשוש ללשון הרע אלא אתם תחביאו את עצמכם.

הקב"ה אמר למשה לא לירא מעוג יש להקשות הרי סיחון ועוג היו אחים בני אחיה בן שמחזאי ומדוע משה פחד רק מעוג ולא מסיחון ור' יוחנן אמר בשם רשב"י שממה שהקב"ה משיב למשה יודעים מה היה בלבו שהוא חשש שתעמוד לו זכותו של אברהם אבינו שנאמר ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי וביאר ר' יוחנן שזה עוג שפלט מהמבול.

שנו בברייתא שאם אבד כתם בבגד יעביר עליו ז' סממנים ומבטל את הדם ור"ש בן אלעזר אומר שבודק **עמוד ב** בו שכונות שכונות ואם אבד בו ש"ז חדש בודק אותו במחט ואם אבד בו שחוק בודק אותו בחמה, ושנו שאין שכונה פחות מג' אצבעות.

שנו בברייתא שאם אבד כלאים בבגד לא ימכור אותו לעכו"ם ולא יעשה אותו מרדעת לחמור אך מותר לעשות ממנו תכריכים למת, ואמר רב יוסף שלמדו מכאן שהמצוות בטלות לעתיד לבא ואביי הקשה ויש אומרים שרב דימי הקשה שר' מני אמר בשם ר' ינאי שמותר רק להספידו בבגד כלאים אך אסור לקברו בו, אמר רב יוסף ששנינו על כך שר' יוחנן אמר שמותר גם לקבור בו ור' יוחנן לשיטתו שהוא למד מהפסוק במתים חפשי שאחר שאדם מת הוא כחפשי מהמצוות.

רפרם בר פפא אומר בשם רב חסדא שאם אבד כלאים בבגד הוא צובע אותו ומותר להשתמש בו ושאל רבא מנין רב חסדא למד את זה אמר לו שניתן ללמוד את זה מהמשנה שבודקים עד שמגיע לסלע ואם לא מצא תולים שעורב נטלה וכן כאן צמר שמעורב עם פשתן לא עולה בו הצבע כראוי ואם לא מצאו יש לתלות שהפשתן נשר.

רב אחא בר ייבא אמר בשם מר זוטרא שמי שהטיל חוט של פשתן בגלימת צמר וניתק אותו ואינו יודע אם הוא הצליח בכך זה מותר שהרי מדאורייתא נאסר שעטנו והיינו שהצמר ופשתן נחלקו ונטוו יחד והבגד ארוג ורבנן גזרו בכל חוט שהתערב ולכן כשהתנתק ולא נודע זה מותר, וההלכה כמר זוטרא ממה שהתורה קראה לו בלשון זו.

שנו בברייתא שבגד צבוע מטמא משום כתם ורב נתן בר יוסף אומר שהוא לא מטמא משום כתם שתקנו בגדי צבעונים לאשה כדי להקל על כתמיהן ולכאורה קשה שאין תקנה כזו אלא הכוונה שהותרו בגדי צבעונים לאשה כדי להקל על כתמיהן ומשמע שלולא כן אסור בגדי צבעונים כמו ששנינו שגזרו במלחמה של אספסיוס שלא ילבשו עטרות חתנים ושאשה לא תלך בזוג מקשקש ורצו לגזור גם על בגדי צבעונים ונמנעו מלגזור כדי להקל בכתמים.

משנה הדם של הכתם בטל רק כשמעבירים עליו ז' סממנים והם: רוק תפל, מי גריסים, מי רגלים, נתר בורית,

דף סב קמוניא ואשליג, אם הטבילו ועשה טהרות על גביו והעביר עליו ז' סממנים ולא עבר א"כ זה צבע והטהרות טהורות ולא צריך להטבילם, ואם עבר או שהוא דיהה זה כתם והטהרות טמאות ויש להטבילם, וברוק תפל מדובר שלא טעם כלום, מי גריסים זה מי לעיסת גריסים של פול אחרי שחלקום מקליפתם, מי רגלים מדובר שהם החמיצו, וצריך לכסס ג' פעמים לכל אחד מהסממנים ואם העבירים שלא כסדר או שהעביר את כל הז' סממנים יחד לא עשה כלום. **גמרא** מה שכתוב במשנה נתר מדובר בשל אלכסנדריה ולא בשל אנטיופטר.

רב יהודה מפרש שבורית זה מה שקוראים אהלא ויש להקשות ששנינו הבורית והאהלא אלא יש לפרש שבורית זה כבורית ויש להקשות ששנינו שהוסיפו לענין שביעית לביצין לעונים בורית ואהל ואם נאמר שבורית זה כבוריתא מה זה שייך לשיעור שנינו שרק מה שיש לו עיקר יש לו שביעית ומה שאין לו עיקר אין לו שביעית, אלא בורית זה אהלא ומה ששנו בורית ואהל יש שני מינים של דבר זה. **קמוניא** פירש רב יהודה שזה מה שקוראים שלוף דרוץ.

אשליג שמואל אמר שהוא שאל את יורדי הים והם אמרו לו ששמו אשליג והוא נמצא בין נקבי המרגלית של הים ומוציאים אותו במסמר ברזל.

שנו בברייתא שאם העביר ז' סממנים על הכתם והוא לא עבר וכשהעבירו בצפון הוא עבר טהרותיו טמאות, אך קשה שצפון מעביר גם צבע בחוזק שלו, אלא יש לבאר שאם העבירו עליו ששה סממנים ולא עבר והעבירו צפון ועבר טהרותיו טמאות שיש לתלות שאם היו מעבירים את הסממן השביעי זה היה עובר, ובברייתא נוספת שנו שאם העבירו עליו ז' סממנים ולא עבר ושנה שוב ועבר טהרותיו טהורות, ואמר ר' זירא שמדובר רק בטהרות שנעשו בין הראשונה לשנייה אך מה שנעשה אחר התכבוסת השניה טהרותיו טמאות שהרי רואים שאחרי שהקפיד להעביר כראוי זה עבר, **עמוד ב** ור' אבא שאל את רב אשי וכי זה לא תלוי בהקפדה אמר לו שכן ששנינו שר' חייא אמר שכשיש דם הנדה יעביר עליו ז' סממנים ומבטלו ולכאורה איך זה יעבור אם זה דם נדה אלא ודאי שאם יקפידו זה יעבור.

שנינו במסכת כלים שאם זב השתמש בחרסים שבלעו משקים והם נפלו לאויר התנור והוא הוסק התנור טמא שוף משקה לצאת, ור"ל אמר שזוה רק במשקים שאינם מעיינות הזב אך במעיינות הזב שהם משקים חמורים טמא גם כשלא הוסק התנור ור' יוחנן אומר שבין בקלים ובין בחמורים טמא רק בהוסק התנור ואם לא אינו טמא, ור' יוחנן הוכיח ממשנתנו שכתוב שאם הטביל את הבגד שהכתם עליו ועשה בו טהרות והעביר עליו ז' סממנים ולא עבר זה צבע וטהרותיו טהורות ולא צריך להטביל, ור"ל דוחה שטומאת כתמים זה רק מדרבנן, אך קשה ממה שר' חייא שנה שגם על דם הנדה ודאי יעביר ז' סממנים ומבטלו, אמר ר"ל אם רבי לא שנה מנין לר' חייא, ור' יוחנן הוכיח ממה ששנינו שאם נבלעה רביעית דם בבית הוא טמא ויש אומרים שהבית טהור ואין מחלוקת ביניהם אלא הכלים שהיו קודם שנבלע הדם הם טמאים באהל והכלים שבאו אח"כ אינם טמאים, ואם נבלע בכסות אם זה מתכבס ויצא ממנה רביעית דם היא טמאה ואם לא היא טהורה, ואמר רב כהנא שמדובר כאן ברביעיות שהם קלות דהיינו דם תבוסה שהוא מדרבנן כשלא יודעים מתי יצא הדם מההרוג, ור"ל הוכיח ממה ששנינו כל הבלוע שאינו יכול לצאת טהור ומשמע שאם הוא יכול לצאת הוא טמא אפילו כשלא יצא עדיין, ואמר רב פפא שאם הוא לא יכול לצאת ולא הקפיד עליו הוא טהור לכ"ע ואם יכול לצאת והקפיד עליו טמא לכ"ע ונחלקו ביכול לצאת ולא הקפיד עליו שר"ל סובר שכיון שהוא יכול לצאת הוא טמא גם אם לא הקפיד עליו ור' יוחנן סובר שאף שהוא יכול לצאת

דף סג אם הקפיד עליו טמא ואם לא הקפיד אינו טמא.

שנו בברייתא שרוק תפל היינו שלא טעם כלום מבערב ורב פפא הבין לפני רבא שהוא לא טעם כלום גם אתמול בלילה ורבא אמר לו שלא כתוב בערב אלא מבערב למעט כשהקדים ביום ואכל, ורבה בר בר חנה אומר בשם ר' יוחנן שרוק תפל הוא כשעבר עליו חצות לילה בשינה ומשמע שזה תלוי בשינה, ויש להקשות ששנינו שאם ישן כל היום זה לא רוק תפל ואם היה ניעור בלילה זה לא רוק תפל, ויש לומר ששם מדובר במתנמנם ומבאר רב אשי שמדובר במצב שהוא כער ואינו ער ישן ואינו ישן שאם קוראים לו הוא עונה אך אם שואלים אותו דבר סבא אינו יכול להשיב אך אם מזכירים לו הוא נזכר, ובברייתא שנו שאם השכים ושנה את פרקו זה כבר לא רוק תפל ומבאר רב יהודה בר רב שילא בשם רב אשי בשם ר"א שמדובר שיצא רוב דיבורו של ג' שעות.

לכאורה יש להוכיח מדברי המשנה על מי גריסים שהם מי לעיסת גריסים כדברי ר"ל שאמר שצריך רוק תפל עם כל אחד ואחד מהסממנים, ויש לדחות שניתן לומר שהבל פיו מועיל לעיסת הגריסים.

משנתנו לא כר' יהודה שאומר שמדובר במי גריסים רותח ועובר שיתן לתוכו מלח ועובר הוא לשון הקדמה ר"ל בר יצחק הביא את הפסוק וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבור את הכושי ואביי הביא את הפסוק והוא עבר לפניכם, או את הפסוק ויעבור מלכם לפניכם וה' בראשם.

שנו בברייתא שבמי רגלים מדובר שהחמיצו ג' ימים ור' יוחנן אמר שמה שפירשו במשנה בסממנים צריך שיעור לשיעורם האם מדובר בילד או בזקן, של איש או של אשה, מכוסים או מגולים, בימות החמה או בימות הגשמים.

המשנה אומרת שמכסס ג' פעמים עם כל אחד ור' ירמיה מסתפק אם הולכה והבאה נחשב לאחד או לשתיים, ונשאר בתיקו.

שנו בברייתא שאם העביר את השניים קודם לראשונים עלו לו השניים ולא הראשונים ויש ברייתא שהראשונים עלו לו ולא השניים ואמר אביי שאין מחלוקת ביניהם ומה שכתוב ראשונים הכוונה לסדרם שמה שהיה צריך להעביר תחלה העביר אח"כ וזה מועיל לראשונים ושניים הכוונה שהעבירו שניים ולכן זה מועיל כראשונים.

משנה אשה שיש לה וסת דיה שעתה, ואלו הם וסתות: מפקת ומתעטשת וחוששת בפי כריסה או בשפולי מעיה והיא שופעת או שאוחזים אותה צמרמורות וכיוצא בהן, ואם קבעה אותם ג' פעמים והיא ראתה היא קבעה וסת. **גמרא** יש להקשות הרי שנינו כבר בפרק ראשון שאשה שיש לה וסת דיה שעתה, ויש לומר ששם מדובר בוסת של ימים וכאן מדובר בוסת הגוף.

יש להקשות כמה שכתוב שופעת הרי מדובר שהיא רואה ומה זה שייך לוסת ועולא בר רב עלאי מבאר **עמוד ב** שהיא שופעת דם טמא מתוך דם טהור.

המשנה אומרת על וסת הגוף וכן כיוצא בהן ואמר רבה בר עולא שהמשנה באה לרבות אשה שראשה ואבריה כבדים עליה או שהיא רועדת או שהיא מגהקת, ואמר רב הונא בשם שמואל ששנינו לקמן וסת של ימים שנים ולוסתות אחת ולמה שאמרו חכמים שלשה ואמר רב יוסף שבאו לרבות כשאבריה וראשה כבדים עליה ורועדת ומגהקת, ואביי מקשה מה החידוש של שמואל הרי כבר שנינו במשנה וכמו שפירש רבה בר עולא, אלא אומר אביי שבאו לרבות אם אכלה שום או בצלים וראתה או שכססה לפללים וראתה, ואמר רב יוסף אמר לא שמעתי שמועה זו אמר לו אביי הרי אמרת לנו על המשנה לקמן שאם היא היתה למודה לראות בטי"ו ושנתה ליום כ' ט"ו וכ' אסורים ואם שנתה ג' פעמים ליום כ' הותר ט"ו וקבעה לכ' שאשה לא קובעת וסת פחות מג' פעמים, ואמרת לנו שרב יהודה אמר בשם שמואל שזה דעת ר' גמליאל בן רבי שאמר בשם רשב"ג אבל חכמים סוברים שאם ראתה היא לא צריכה לשנות ולשלש ואמרת לנו שאם היא לא צריכה לשנות ודאי היא לא צריכה לשלש ואמרת לנו לשנות בוסתות ולשלש בימים, אך קשה שודאי פסקו בוסתות כרשב"ג ויש לומר שהחידוש הוא שר"ג בן רבי סובר כרשב"ג.

משנה אשה שהיתה רגילה לרבות בתחלת הוסתות של הגוף כל הטהרות שהיא עשתה בתוך הוסתות טמאות וכשהיא רגילה לראות בסוף הוסתות כל הטהרות שעשתה בתוכם טהורות, ור' יוסי אומר שיש וסתות בימים ושעות שאם היא רגילה לראות עם הנץ החמה היא אסורה רק בהנץ החמה ור' יהודה אומר שהיא מותרת רק ביום ולא בעונה שלפני הנץ. **גמרא** שנו בברייתא איך אמר ר' יוסי שיש וסתות בימים ושעות שאם היתה רגילה לראות מיום כ' ליום כ' ומשש שעות לשש שעות כשהגיע יום כ' והיא לא ראתה לר' יהודה אסורה לשמש בשש שעות ראשונות ולר' יוסי מותר לה לשמש מהמנחה והלאה.

ר' יהודה אמר שפונה כל היום שלה ויש ברייתא שהיא אסורה שכל הלילה שלה ויש למשה שאם היא היתה רגילה לראות בתחלת היום כל הלילה שלה ואם היא רגילה לראותה בסוף הלילה כל היום שחלה שרק בעונה שהיא רגילה בה היא אסורה, יש ברייתא שר' יהודה אסר לפני וסתה ומתיר לאחר וסתה ויש ברייתא שהיא אסורה לאחר וסתה ומתיר לפני וסתה וזה תלוי שכשהיא רגילה לראות בסוף הלילה אסור לפני הוסת ומותר לאחריו ואם היא רגילה לראות בתחלת היום מותר לפני הוסת ואסור לאחריו, ורבא אמר שהלכה כר' יהודה, ויש להקשות הרי שנינו על הפסוק והזרתם את בני ישראל מטומאתם שר' ירמיה למד מכאן אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהם סמוך לוסתם ואמר רבא שהשיעור הוא עונה ולכאורה הכוונה לעונה נוספת ויש לפרש שהכוונה לאותה עונה והוא צריך לחדש את שתי ההלכות שאם היינו שונים את רבא על משנתנו היינו אומרים שזה רק לטהרות אך לבעלה אינה צריכה לחשוש, ואם היינו שונים את דברי רבא על הברייתא היינו אומרים שסמוך לוסתה הכוונה עונה נוספת, קמ"ל שרק עונה.

משנה אם היתה רגילה לראות ביום ט"ו והיא שנתה ליום כ' ט"ו וכ' אסורים, אם שנתה פעמיים ליום כ' שניהם אסורים ואם שנתה ג' פעמים ליום כ' הותר ט"ו ונקבע יום כ' שאשה קובעת וסת רק בג' פעמים וטהרתה מהוסת רק כשהוא נעקר ממנה ג' פעמים.

דף סד גמרא לדעת רב אם אשה ראתה ביום ט"ו לחודש וביום ט"ז בחודש שלאחריו וביום י"ז בחודש שלאחריו היא קבעה וסת בדילוג וסת לדילוג ולשמואל היא קבעה רק אם תשלש בדילוג שהיא תראה ביום י"ח בחודש שלאחריו, ולכאורה נחלקו רב ושמואל במחלוקת רבי ורשב"ג ששנינו שאם אשה נשאה לאחד והוא מת ונשאה לאדם נוסף והוא מת לשרבי היא לא תנשא יותר ולרשב"ג היא תנשא לשלישי ואם הוא מת היא לא תנשא לרביעי וא"כ רב כרבי שמספיק שני דילוגים להחזיק את הוסת ושמואל כרשב"ג שצריך ג' פעמים, ויש לדחות שגם רב סובר כרשב"ג ונחלקו שלדעת רב יום ט"ו הוא מהמנין ושמואל סובר שכיון שהיא לא ראתה אותו בדילוג הוא לא נכלל במנין, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם היא היתה רגילה לראות ביום ט"ו ושנתה ליום ט"ז זה וזה אסורים ואם שנתה ליום י"ז הותר יום ט"ז ונאסרו ט"ז וי"ז ואם היא שנתה ליום י"ח כולם מותרים ונאסר רק מ"ח והלאה ולכאורה לרב מדוע לא אסרו י"ט כי הראיה הראשונה אינה מהמנין, ורב יבאר שאם היה לה וסת אחר לא מונים את הראשון, ובהו"א הגמ' הקשתה שהיה מקום לומר שכיון שהיה לה רגילות מספיק ב' פעמים

לעקור אותה קמ"ל שצריך ג' פעמים, ויש להקשות ששנינו שאם ראתה בכ"א בחודש אחד ובכ"ב בחודש שלאחריו ובכ"ג לחודש שלאחריו היא קבעה וסת אך אם היא ראתה באחרון בכ"ד היא לא קבעה, וקשה על שמואל ושמואל יבאר שמדובר שקודם היא היתה רגילה ליום כ' והיא שנתה בתחלה ליום כ"א ומדויק כך ממה שלא התחילו למנות יום כ' ונקטו יום כ"א משמע שקודם היה לה וסת ליום כ'.

המשנה אומרת שקביעות הוסת ג' פעמים אמר רב פפא שהיא חוששת גם בפעם אחת ולכאורה זה כבר כתוב במשנה שאם היתה רגילה לראות בטי"ו ושנתה לכ' שניהם אסורים משמע שהיא חוששת ליום אחד, ויש לומר שבמשנה היה ניתן לבאר שהיא בתוך ימי נדתה אך כשהיא לא בימי נדתה לא נחשוש, קמ"ל שהיא חוששת.

המשנה אומרת שהוסת נעקר רק בג' פעמים אמר רב פפא שרק בקבעה ג' פעמים צריך ג' פעמים לעקרו אך אם ראתה שני פעמים מספיק ראייה אחת לעקרו ולכאורה זה מדויק כבר במשנה שאין אשה קובעת וסת עד שתקבענה ג' פעמים יש לומר שהיינו אומרים שליום אחד מספיק יום אחד ולשנים צריך ב' פעמים וג' פעמים לג' פעמים קמ"ל שכשאינן ג' פעמים מספיק פעם אחת, ויש ברייתא כדברי רב פפא שאם היתה רגילה לראות ביום כ' ושנתה ליום ל' זה וזה אסורים ואם הגיע יום כ' והיא לא ראתה היא מותרת לשמש עד יום ל' והיא חוששת ביום ל' ואם היא ראתה ביום ל' ואח"כ היא לא ראתה ביום כ' וביום ל' היא לא ראתה ואח"כ היא ראתה ביום כ' הותר יום ל' ונאסר יום כ' **עמוד ב** שהתברר שהאורח בא בזמנו.

משנה בתוליהן של נשים כגפנים יש שיינה אדם ויש שיינה שחור ויש גפן שיינה מרובה ויש שיינה מועט, ר' יהודה אומר שכל גפן יש בה יין ואם אין בה יין זה כמו דורקטי. **גמרא** בברייתא שנו דור קטוע ור' חייא שנה שכמו ששאר טוב לעיסה כך דמים טוב לאשה ושנו בשם ר"מ שאשה שדמיה מרובים בניה מרובים.

פרק תינוקות

משנה תינוקת שנשאה ועדיין לא הגיע זמנה לראות לב"ש נותנים לה ד' לילות ולב"ה נותנים לה עד שתתרפא המכה תינוקת שנשאה וכבר הגיע זמנה לראות לב"ש נותנים לה רק את הלילה הראשון ולב"ה נותנים לה ד' לילות עד מוצ"ש, אם ראתה והיא עדיין בבית אביה לב"ש נותנים לה רק בעילת מצוה ולב"ה נותנים לה את כל הלילה. **גמרא** ר"נ בר יצחק אומר שב"ה הקילו גם בראתה בבית אביה וזה מוכח ממה שבסיפא חלקו בין ראתה ללא ראתה א"כ ברישא מקילים גם בראתה, וכן שנינו להדיא שלב"ה נותנים לה עד שתחיה במכה בין ראתה ובין לא ראתה.

רב יהודה אומר בשם רב שתחיה המכה הכוונה שהיא נותרת ושרב יהודה אמר את זה לפני שמואל הוא אמר איני יודע מה הכוונה נחירה אלא השיעור הוא כל זמן שרוק מצוי בפה מחמת תשימש, ור"נ בר יצחק אמר שפירשו לו בדברי רב שאם היא רואה כשהיא עומדת ולא כשהיא יושבת ודאי לא חיתה במכה אך אם ישבה על הקרקע ולא ראתה וכשישבה על כרים וכסתות היא לא רואה ודאי לא התרפאה המכה, ואם ישבה על כל דבר והיא לא רואה ודאי חיתה המכה.

לדעת רב כשנתנו לה ד' לילות אם שמשה בימים היא הפסידה את הלילות ולוי אומר שהיא לא הפסידה את הלילות שהרי כתוב עד מוצאי שבת ולוי אומר שמה שכתוב ד' לילות הכוונה ד' עונות ולרב מה שכתוב ד' לילות בא לחדש דרך ארץ לשמש רק בלילות, וללוי מה שכתוב עד מוצ"ש לחדש שמותר לבעול בשבת ביאה ראשונה כמו שאמר שמואל שמותר להכנס בפירצה דחוקה בשבת אפילו כשנושרים צרוורת.

לדעת ר' חנינא אם בעל ביאה ראשונה ולא מצא דם ואח"כ בעל שוב ומצא דם היא טמאה כי אם זה דם בתולים הוא היה צריך לבא כבר בביאה ראשונה, ור' אסי אומר שהיא טהורה שמא בביאה ראשונה הוא עקף את מקום הדם כמו שאמר שמואל שהוא יכול לבעול כמה בעילות ללא דם, ור' חנינא אומר שאין להביא ראייה משמואל שכוחו גדול.

רב אומר שלבוגרת נותנים את הלילה הראשון ודוקא כשלא ראתה אך אם היא ראתה מותר לה רק בבעילת מצוה ולא יותר, ויש להקשות ששנינו שהיא מעשה שרבי נתן ד' לילות מתוך י"ב חודש, ולא מדובר שנתן את כולם בימי קטנות שהרי שנינו עד שתחיה המכה,